

Sabiedrisko mediju ombuds pirmo reizi sniedz vērtējumu par sabiedriskā pasūtījuma izpildi

Publicēts: 27.06.2022.

Īsi pirms Jāņiem, 16. jūnijā, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome apstiprināja sabiedrisko mediju – Latvijas Radio (LR) un Latvijas Televīzija (LTV) – sabiedriskā pasūtījuma 2021. gada plānu uzdevumu izpildi. Šī bija pirmā reize, kad šajā procesā iesaistījās arī sabiedrisko mediju ombuds, atbilstoši Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumam sniedzot izvērtējuma ziņojumu par sabiedriskā pasūtījuma izpildi.

Savā izvērtējumā ombuds secina, ka kopumā LR, LTV un LSM.LV sabiedriskā pasūtījuma uzdevumi ir izpildīti, sabiedrisko mediju saturs visās platformās atbilst pamata profesionālās ētikas principiem, tas ir daudzveidīgs no tematu, žanru, skatījumu, formātu viedokļa. Lielā apjomā dažādām mērķauditorijas grupām tiek piedāvātas diskusijas, analītisks un pētnieciskās žurnālistikas saturs, kura veidošanas mērķis ir ne vien aktualizēt un skaidrot nozīmīgus jautājumus, bet arī piedāvāt risinājumus, kas atbilstu sabiedrības interesēm.

“Katrā no sabiedriskā pasūtījuma pārskata sadaļām sastopami profesionāli izcili formāti un idejas, inovatīvas pieejas un daudzveidīgas radošuma izpausmes,” teikts ombuda izvērtējumā, vienlaikus uzsvērts, ka joprojām ir formāti un žanri, kurus iespējams pilnveidot, tematiskais pārklājums, kura proporcionālo atspoguļojumu pārskatīt. Piemēram,

Lai gan ir pieaudzis satura īpatsvars, ar kura palīdzību tiek uzrunātas un atspoguļotas dažādas sabiedrības grupas, tomēr ir pamats diskutēt par to, kādā veidā šīs grupas ir parādītas un kādi ir šo dažādo sabiedrības grupu atspoguļojuma un tajā iekļautā rāmējuma efekti.

Sabiedrisko mediju sabiedriskā labuma iedzīvotāju aptauja atklāja, ka uzticēšanās sabiedriskajiem medijiem ir saistīta ar iespēju ieraudzīt sevi konkrētā medija saturā jeb tas, vai konkrētais medijs piedāvā viedokļus, kas ataino arī respondenta personīgos uzskatus. No aptaujātajiem 60% pauda pārliecību, ka sabiedriskie mediji to kopumā dara (64% saredz savu uzskatu atainojumu LR, 60% – LSM.LV, bet 56% – LTV). Dati vienlaikus rāda, ka vēl ir, ko darīt viedokļu daudzveidības nodrošināšanā, jo vidēji katrs desmitais aptaujātais nejūt, ka sabiedriskie mediji atainotu dažādus viedokļus. Aktuāli tas ir arī mazākumtautību grupā.

Uzdevums, kas paredz sabiedrības iesaisti satura veidošanā lielākoties iekļauts izklaidējošos formātos. Nākotnē ieteicams dažādot sabiedrības iesaistes iespējas, satura veidošanā, palielinot avotu, tematu un formātu dažādību.

Ieteicams stratēģiski transformēt politikas un sociāli nozīmīgo ziņu avotu izvēles profesionālās rutīnas, lai uzlabotu tematisko un avotu daudzveidību, kā arī palielināt realizēto žurnālistu profesionālo lomu daudzveidību, lielāku nozīmi piešķirot aktīvām profesionālajām lomām un tādējādi sniedzot ieguldījumu publiskās sfēras attīstībā.

Sabiedriskie mediji piedāvā plašāko kultūras žurnālistikas klāstu Latvijas mediju vidē un tie arī paši aktīvi piedalās kultūras vērtību radīšanā un nemateriālā mantojuma veidošanā un tā saglabāšanā, tomēr no profesionālās ētikas viedokļa būtu izvērtējama, piemēram, LTV iedibinātā prakse kultūras ziņu veidošanā kā raidījuma vadītājus iesaistīt konkrētu kultūras un mākslas jomu pārstāvjus, jo ziņu prezentācijā šī pieeja rada jautājumus par iespēju ievērot neitralitāti.

Pārdomājot publiskās komunikācijas ietekmi uz sabiedrību, ikdienu mediju piesātinātā vidē, zinātnes lomas pieaugumu, kā arī klimata pārmaiņu problēmu aktualitāti, nākotnē ieteicams stratēģiski plānot saturu vismaz daļā no minētajiem problēmjaudājumiem.

Sabiedriskajiem medijiem, realizējot sabiedriskā pasūtījuma sadaļu “radošums” vajadzētu koncentrēties ne tikai uz radošuma attīstīšanu redakcionālā līmenī, bet arī radošai pašizpaušmei un radošās pašdarbības veicināšanai auditorijā. Šobrīd tikai 30% novērtē, ka sabiedriskie mediji viņus iedvesmo jaunām idejām, jaunām rīcībām, kā uzlabot savu un citu dzīvi (Saulītis, 2021).

Sabiedrisko mediju ombuda sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sabiedriskā pasūtījuma 2021. gada plāna izpildes izvērtējuma ziņojums:

 [Ombuda izvērtējuma ziņojums](#)

Vienlaikus jāuzsver, ka sabiedrisko mediju ombuda ziņojumā vērtējumi un ieteikumi sniegti, apzinoties, ka situācijā, ja pieejamie resursi un sabiedriskā pasūtījuma apjoms paliek nemainīgs, attīstot un izvirzot priekšplānā kādu no šobrīd mazāk aptvertajām tēmām, var nākties saskarties ar situāciju, ka kāda no patlaban labi aptvertajām jomām un formātiem var samazināties. Proti, jābūt uzmanīgiem mainot proporcijas un balansējot dažādos sabiedriskā pasūtījuma aspektus un uzdevumus.

Atbilstoši likumam pārskats par sabiedriskā pasūtījuma izpildi ir nosūtīts Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijai.

<https://www.seplp.lv/lv/sabiedrisko-mediju-ombuds-pirmo-reizi-sniedz-vertejumu-par-sabiedriska-pasutijuma-izpildi>